

Bài 6: Phe đ o chính “l h n”

Hòa th ng Thích Qu ng Đ c thiêu i Sài Gòn năm 1963 đ ph n đ i chính quy n đàn áp Ph t giá

Đ n đ u năm 1963, k ho ch đ o chính đã đ c xúc ti n, nh ng các t ng l nh Sài Gòn v n ch a s n sàng l m cho cu c l t đ chính quy n c a ông Di m.

Kho ng đ u năm 1963, nhân viên CIA h u nh hi n đ n kh p n i, trong khi chính quy n c a T ng th ng Ngô Đình Di m t sau v binh bi n 11.11.1960 đã t ra m t tin t ng vào Washington, th m chí ông Nhu còn t v ch ng đ i ra m t. Các phe nhóm ch ng ch đ ngày càng nhi u, cùng v i vi c chính quy n đàn áp Ph t giá. Các tin đ n v đ o chính l i râm ran và CIA không b l c h i ti p c n v i t ng tá quân đ i.

T sau v 11.11, đ i tá Tr n Thi n Khiêm đ c tín nhi m và thăng c p thi u t ng. Nh ng đ n năm 1963, khi phong trào ch ng đ i ông Di m lên cao, ông Khiêm l i là m t trong nh ng v t ng tham gia. Nhân ngày Qu c khánh 4.7.1963, Tòa đ i s M t ch c chiêu đ i và m i các sĩ quan ch huy Sài Gòn. Ông Di m cho phép các t ng tá tham đ . Đây là c h i đ trung tá CIA Lucien Conein tr tài làm c u n i liên l c gi a Chi nhánh CIA Sài Gòn v i các t ng l nh.

Washington b ph ng án ch n ông Nhu

Tr c tình hình căng th ng v i vi c Ph t giá đ u tranh nhi u n i, các t ng l nh đ ngh ông Di m ban hành thi t quân lu t. Nh ng ngay t c kh c, m i n l c th ng thuy t v i Ph t giá s p đ khi các chùa chi n l n Sài Gòn và nh ng thành ph l n khác b t n công đêm 21.8. Hàng trăm nhà s b b t và nhi u ng i b th ng. Tác gi c a v b ráp chùa chi n v n không rõ là ai, mà sau đó, 2 nhân viên CIA thu c Chi nhánh Sài Gòn ch ng ki n c nh b ráp chùa Xá L i thì nói là c nh sát ti n hành, nh ng l i m c trang ph c c a Thanh niên C ng hòa.

Đài VOA loan tin ngay là quân đ i đã b ráp chùa chi n, đ i u mà t ng Tr n Văn Đôn (lúc đó là T ng tham m u tr ng) k ch li t ph n đ i v i phía M . Sau này, CIA m i bi t là ông Nhu đã s đ ng l c l ng đ c bi t c a đ i tá Tung và quân c a t ng Tôn Th t Đính trong các v b ráp nói trên.

Vào th i đ m đó, Henri Cabot Lodge chu n b qua thay Frederick Nolting làm đ i s t i Sài Gòn. Tr c tình hình có nhi u tin t c đ o chính l t đ ông Di m, Washington mu n các quan ch c c a h Sài Gòn tìm ng i có kh năng thay th ông Di m. C Nolting l n Tr ng nhánh CIA John Richardson đ u đ ng ý v i nhau là không có nhân v t dân s nào có th thay ông Di m. C v n Ngô Đình Nhu cũng có tham v ng thay th bào huynh, nh ng đ i m t CIA, ông

CIA và gia đình h Ngô (6)

Tác Giả: Lê Đình Bì

Thứ Ba, 03 Tháng 11 Năm 2009 17:23

---

b nhi u tr l c, nh t là hình nh b công chúng ch ng đ i d d i c a bà Nhu. Và tuy ông Nhu là nhân v t quy n l c s 2 mi n Nam Vi t Nam lúc đó, nh ng CIA nh n xét r ng, ông không th "tr " đ c các t ng tá m t khi không có ông Di m. Do đó, Washington bác b ph ng án ch n ông Nhu, và CIA Sài Gòn đã đ ngh Phó t ng th ng Nguy n Ng c Th là ng i k nhi m.

Ch a s n sàng

Ông Cabot Lodge v a chân t chân ráo đ n Sài Gòn thì nh n ngay m t công đ n t i m t do Roger Hilsman g i t i qua kênh c a CIA. Đó là ch th ngày 24.8 đã đ c T ng th ng J.F.Kennedy chu n thu n. N i dung là g i đ i m t thông đ i p t i h u cho ông Di m là ph i lo i b ông Nhu. Tân đ i s cũng đ c l nh thông báo cho các t ng lnh ch ch t c a Sài Gòn v yêu sách này c a M , và h cũng đ c cho bi t là trong tr ng h p ông Di m không đ ng tình, Washington s không ng h ông ta n a.

Ông Colby lúc đó là Giám đ c Vi n Đông v t i T ng hành dinh CIA đã g i công đ n cho Tr ng nhánh CIA Sài Gòn, ch đ o Richardson tìm cách thuy t ph c ông Di m chuy n giao quy n hành cho quân đ i, r i cùng ông Nhu lên Đà L t "ngh h u". Ông Lodge nghĩ r ng, n u đ a yêu sách tr c t i p cho ông Di m thì ch giúp ông ta tìm k tr i hoãn, trong khi ông Nhu s ph n ng vì có l c l ng trong tay. Th n, đ i s Lodge mu n Chi nhánh CIA liên h v i các t ng lnh đ h gây áp l c v i ông Di m. Ch th m i c a Washington đ c h đúc k t thành 9 đ i m đ thi hành, trong đó có 2 đ i m then ch t là cách ch c ông Nhu, và tuyên b M không đnh lú đ n đ o chính.

Ngày 26.8.1963, Conein và Al Spera đ c giao nhi m v đi g p đ truy n đ t đ n 2 t ng Khánh và Khiêm. Spera đi Pleiku g p t ng Nguy n Khánh, lúc đó là T l nh Vùng 2 đ y quy n l c. T ng Khánh nói r ng n u ông Di m đ ng ý lo i b ông Nhu, thì s không c n làm đ o chính n a. Ông cũng ch ng l i vi c l c l ng đ o chính t i p c n v i t ng Tôn Th t Đính, ng i mà ông cho là "khó l ng". T ng Khánh cũng l u ý là cu c đ o chính có th th t b i, và yêu c u phía M ph i b o đ m vi c t n n cho các t ng lnh ch huy đ o chính cùng gia đình h .

Chi u 29.8, đ i s Lodge g i m t đ i n v n Washington quy t đ nh thúc đ y m t cu c đ o chính quân s l t đ Ngô Đình Di m, và đòi h i m i n l c đ các t ng lnh nhanh chóng t i n hành, không còn trì hoãn n a. Chi u hôm sau, c v n Ngô Đình Nhu tri u t p các t ng lnh t i B t ng tham m u g n phi tr ng Tân S n Nh t. T i cu c g p này, ông Nhu đ i m l i v s đ i đ u v i M , cũng nh ph t l s ng h lâu nay c a Richardson. Ông Nhu nh n m nh CIA đã làm nhi u vi c khi n cho dân chúng xa lánh chính quy n, cáo bu c các viên ch c M đã cung c p cho báo chí nh ng tin t c b t l i cho chính quy n Sài Gòn.

Sáng 31.8, khi t ng Paul Harkins có cu c h n v i t ng Tr n Thi n Khiêm, thì t ng Khiêm l i nói r ng các t ng lnh ch a t p trung đ l c l ng trong n i thành và quanh Sài Gòn, đ ng th i tr l i đ n gi n r ng, h ch a s n sàng hành đ ng. Ngoài ra, các t ng tá th t v ng tr c vi c không h b đ c ông Nhu, nay có ng i còn nghĩ đ n vi c có th tham gia vào m t gh b tr ng trong chính ph do ông Nhu làm Th t ng.

Trong hoàn c nh nh v y, t ng Harkins quy t đ nh không xác nh n s h u thu n c a M cho

CIA và gia đình h Ngô (6)

Tác Giả: Lê Đình Bì

Thứ Ba, 03 Tháng 11 Năm 2009 17:23

---

m t cu c đ o chính n a. K ho ch đó ch đ c "tái xét" m y tu n sau. Ngày 2.9.1963, Times of Vietnam, t báo ti ng Anh xu t b n Sài Gòn c a ông Nhu, ch y tít: "CIA CUNG C P TI N B C CHO M T CU C Đ O CHÁNH". (Còn ti p)